

**ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

МОРОЗ СВІТЛАНА СЕРГІЇВНА

УДК 342.6 (477)

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДРОЗДІЛІВ ПРАВОВОЇ РОБОТИ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ
СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

Спеціальність 12.00.07 –

адміністративне право і процес; фінансове право;
інформаційне право

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Ірпінь – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Університеті державної фіскальної служби України, Державна фіскальна служба України.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, с.н.с.

Литвин Наталія Анатоліївна,

Університет державної фіскальної служби України,
доцент кафедри адміністративного права і процесу та митної безпеки.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, доцент

Гречанюк Сергій Костянтинович,

Тернопільський національний економічний університет,
завідувач кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права;

кандидат юридичних наук, с.н.с.

Плугатар Тетяна Анатоліївна,

Державний науково-дослідний інститут МВС України,
учений секретар секретаріату вченої ради.

Захист відбудеться «1» грудня 2017 р. о 9 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 27.855.02 Університету державної фіскальної служби України за адресою: вул. Садова, 55, м. Ірпінь, Київська область, 08201.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Університету державної фіскальної служби України за адресою: вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, 08201.

Автореферат розісланий «31» жовтня 2017 року

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Т.О. Мацелик

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У процесі наповнення дохідної частини бюджету та підвищення ефективності адміністрування податків, зборів, митних платежів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, надання послуг громадянам та суб'єктам господарювання, створення якісних умов для розвитку підприємництва та міжнародної торгівлі потребує удосконалення процес функціонування усіх підрозділів Державної фіскальної служби України (далі – ДФС України). Насамперед необхідно сформулювати орган нового типу – сервісний, що буде неупереджено та справедливо застосовувати норми податкового та митного законодавства. Відповідно, потрібно перебудувати більшість структурних підрозділів ДФС України, не є винятком і підрозділи правової роботи.

Від рівня правового врегулювання діяльності підрозділів правової роботи в системі ДФС України залежать якість, ефективність та результативність правового забезпечення діяльності фіскальних органів, а дослідження правового статусу вказаних підрозділів є особливо актуальним в умовах становлення нової ринкової економіки в державі.

Як свідчить статистика, за 2014 рік органами ДФС України було спрямовано 58,1 тисяч позовів до платників податків. За результатами розгляду позовів на користь органів ДФС України вирішено 35,7 тисяч справ, що становить 61 відсоток від загальної кількості податкових спорів. За 2015 рік було спрямовано 59,3 тисяч позовів до платників податків. За результатами розгляду позовів на користь органів ДФС України вирішено 34,4 тисячі справ, що становить 58 відсотків від загальної кількості податкових спорів. За аналогічний період 2016 року цими органами було спрямовано 27,3 тисяч позовів до платників податків. За результатами розгляду позовів на користь органів ДФС України вирішено 9,2 тисяч справ, що становить лише 34 відсотків.

Щодо митних спорів за 2014 було розглянуто 3 362 справи з митних питань на 1,7 млрд. грн, з них на користь митниць вирішено 1 455 справ на суму 848,6 млн. грн., що становить 44 відсотки від загальної кількості митних спорів. За 2015 рік було розглянуто 2 900 митних справ на суму 933,9 млн. грн., з них вирішено на користь митниць 1 137 справ на суму 551 млн. грн., що становить 39 відсотків від загальної кількості митних спорів. За аналогічний період 2016 року на користь митних органів вирішено 769 справ на суму 340,2 млн грн, що із загальної кількості 2 352 справ на суму 340,2 млн. грн. становить лише 32,7 відсотків.

За дев'ять місяців 2017 року частка податкових та митних спорів, вирішених судами різних інстанцій на користь органів ДФС у загальній кількості податкових та митних спорів, вирішених судами різних інстанцій (кількісна результативність розгляду податкових та митних спорів у судовому порядку), становить 55,8 %.

Частка суми позовів за спорами, вирішеними судами на користь органів ДФС, у загальній сумі за спорами, вирішеними судами різних інстанцій (вартісна результативність розгляду податкових та митних спорів у судовому порядку), становить 41,9 %.

Така негативна тенденція не сприяє наповненню дохідної частини державного бюджету та свідчить про необхідність наукового пошуку та формування якісно нових підходів до впорядкування діяльності підрозділів правової роботи.

Дослідження питання стосовно визначення адміністративно-правових засад діяльності підрозділів правової роботи ДФС України є важливим та актуальним через наявність причин: *по-перше*, обрання Україною євроінтеграційного напрямку, вступ до міжнародних інституцій вимагають розгляду на якісно новому рівні питання щодо впровадження в практичну діяльність підрозділів правової роботи сучасних принципів, форм та методів діяльності; *по-друге*, за умови повноцінного запровадження положень Податкового кодексу України і реформування самої податкової та митної систем в країні виникає потреба у формуванні нового підходу до визначення місця підрозділів правової роботи в структурі ДФС України; *по-третє*, у процесі реалізації функцій та завдань фіскальних органів підрозділи правової роботи здійснюють правове супроводження діяльності ДФС України, що забезпечує досягнення кінцевого результату у вигляді надходжень коштів до бюджетів усіх рівнів та їх економію; *по-четверте*, результати дослідження розглянутого напрямку мають значну наукову та практичну значимість для діяльності ДФС України, територіальних органів, у контексті правильного, неупередженого та справедливого застосування норм податкового та митного законодавства; *по-п'яте*, теоретичні та практичні результати проведеного дослідження мають велику наукову значимість для підготовки майбутніх працівників підрозділів правової роботи ДФС України.

Науково-теоретичним підґрунтям аналізу проблемних питань, пов'язаних із дослідженням адміністративно-правового статусу податкових та митних органів, стали наукові праці таких дослідників: В.Б. Авер'янова, В.В. Бавіна, В.Т. Білоуса, О.Г. Боднарчука, Ю.В. Гаруста, І.В. Голованя, М.М. Касьяненко, А.А. Козіна, О.М. Костенко, Н.А. Литвин, О.В. Панасюка, С.Г. Пепеляєва, В.В. Пилипів, Т.А. Плугатар, Д.В. Приймаценка, О.Б. Пугаченко, О.М. Розума, О.П. Рябченко, Л.Л. Тарангул, В.І. Теремецького, О.І. Ткачука, В.М. Фесюніна, К.І. Химича, П.В. Цимбала, В.С. Цимбалюка, О.М. Чернетченко та ін.

Діяльність структурних підрозділів, які реалізують правову роботу в податкових та митних органах, досліджували такі фахівці, як С.Д. Бушуєв, М.К. Золотарьова, С.К. Гречанюк, В.В. Молодик, С.В. Несинова, Л.В. Трофімова, Л.А. Савченко, С.Є. Яковлєв, Ф.О. Ярошенко, та ін.

Вивченню окремих питань діяльності юридичних підрозділів органів податкової служби було присвячено дисертаційну роботу Трофімової Л.В. «Організаційно-правове забезпечення діяльності юридичних підрозділів органів державної податкової служби України» (Ірпінь, 2003). На відміну від указаної вище роботи, нами проаналізовано сучасний нормативно-правовий стан регулювання діяльності підрозділів правової роботи ДФС України та запропоновано проект положення «Про підрозділи правової роботи Державної фіскальної служби України», проведено систематизацію сучасних форм та методів діяльності підрозділів правової роботи ДФС України, досліджено сучасний стан інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності підрозділів правової роботи ДФС України.

Віддаючи належне фахівцям та результатам попередніх наукових досліджень із указаної проблематики, необхідно зазначити, що питання стосовно визначення адміністративно-правових засад діяльності підрозділів правової роботи ДФС України не отримали належного висвітлення і тому потребують додаткового наукового обґрунтування.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертації сформульована відповідно до Стратегічного плану розвитку Державної фіскальної служби України на 2015–2018 роки, затвердженого Наказом ДФС України від 12.02.2015 № 80; Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року, затвердженої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 березня 2015 р. № 227-р. Дослідження проведено відповідно до Наказу ДФС України від 30.12.2014 року № 410 «Про затвердження Порядку організації наукових досліджень та науково-технічних розробок у Державній фіскальній службі України».

Відповідне наукове завдання, яке визначає характер досліджуваної проблематики, закріплено у планах науково-дослідної роботи кафедри управління, адміністративного права і процесу та митної безпеки «Правове регулювання управлінської та правоохоронної діяльності в сфері оподаткування» (номер державної реєстрації 0112U001826).

Тема дисертаційного дослідження затверджена рішенням Вченої ради Національного університету державної податкової служби України від 24 квітня 2014 р. (протокол № 8), уточнена 24 грудня 2015 року (протокол № 7) та розглянута Координаційним бюро Національної академії правових наук України і має позитивний відгук щодо актуальності, коректності формулювання та доцільності дослідження у вигляді дисертації за спеціальністю 12.00.07.

Мета та завдання дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає у аналізі сутності та особливостей діяльності підрозділів правової роботи ДФС України, а також здійсненні теоретичного обґрунтування й розробці практичних рекомендацій щодо їх подальшого вдосконалення.

Для досягнення зазначеної мети були сформовані основні завдання:

- здійснити аналіз генези формування підрозділів правової роботи ДФС України;
- з'ясувати сучасний стан правового регулювання діяльності підрозділів правової роботи ДФС України;
- розкрити організаційно-функціональну структуру підрозділів правової роботи ДФС України;
- визначити правовий статус підрозділів правової роботи ДФС України;
- здійснити класифікацію форм та методів діяльності підрозділів правової роботи ДФС України;
- проаналізувати інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності підрозділів правової роботи ДФС України;
- дати характеристику засобів забезпечення законності в діяльності підрозділів правової роботи ДФС України;

- запропонувати шляхи подолання корупційних проявів серед працівників підрозділів правової роботи ДФС України;
- узагальнити зарубіжний досвід організації та координації діяльності працівників юридичних служб фіскальних органів.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають та реалізуються в процесі діяльності підрозділів правової роботи ДФС України.

Предмет дослідження становлять адміністративно-правові засади діяльності підрозділів правової роботи ДФС України.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертаційного дослідження склала сукупність методів і прийомів наукового пізнання. За допомогою логіко-семантичного методу та методу сходження розглянуто особливості діяльності підрозділів правової роботи ДФС України (підрозділи 1.3, 2.1, 2.2). Метод діалектичної логіки використано для розкриття становлення та розвитку підрозділів правової роботи (підрозділ 1.1). Формально-логічний метод дозволив визначити термінологічні конструкції, характерні для підрозділів правової роботи (розділи 1, 2). Системно-структурний та системно-функціональний методи застосовано для визначення параметрів, що виокремлюють підрозділи правової роботи, як структурну одиницю органів ДФС України (підрозділ 1.3). За допомогою документального аналізу, спеціально-юридичного та статистичного методів з'ясовано специфіку діяльності підрозділів правової роботи ДФС України (розділ 2). Структурно-логічний та компаративний методи дозволили визначити напрями удосконалення адміністративно-правового статусу підрозділів правової роботи ДФС України і практики застосування відповідного нормативно-правового матеріалу вітчизняного та іншого законодавств щодо підрозділів правової роботи (розділи 2, 3). Порівняльно-правовий метод використано при аналізі та порівнянні вітчизняного й зарубіжного досвідів стосовно визначення адміністративно-правового статусу підрозділів правової роботи (розділи 1, 2, 3). При написанні дисертаційної роботи автором також застосовано такі загальнонаукові методи, як узагальнення, моделювання, аналізу, синтезу тощо.

Емпіричну базу дослідження становлять узагальнення практичної діяльності підрозділів правової роботи ДФС України, довідникових видань, аналіз публікацій та обробка даних офіційних інформаційних джерел. Поглибленому вивченню проблеми слугували проведені власні спостереження, анкетування й опитування співробітників підрозділів правової роботи ДПП у Дніпровському районі ГУ ДФС у м. Києві та ДПП у Деснянському районі ГУ ДФС у м. Києві.

Нормативну базу дослідження склали Конституція України, чинне адміністративне законодавство, нормативно-правові акти інших галузей права, окремі норми, що регулюють питання адміністративно-правового статусу підрозділів правової роботи ДФС України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є одним із перших комплексних досліджень у вітчизняній юридичній науці, присвячених аналізу адміністративно-правових засад діяльності підрозділів правової роботи Державної фіскальної служби України. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень, висновків та

пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства України у зазначеній сфері, зокрема:

уперше:

- встановлено першопричини виникнення правових підрозділів податкових і митних органів. Проаналізовано генезу та виокремлено етапи формування підрозділів правової роботи в податкових та митних органах;

- запропоновано: а) нормативно затвердити структуру підрозділів правової роботи ДФС України, що зумовлено відсутністю її законодавчого визначення; б) створити структурний підрозділ у системі правової роботи ДФС України - Управління реалізації завдань податкової та митної реформ; в) визначити перелік завдань, які має виконувати Управління реалізації завдань податкової та митної реформ;

- проведено дослідження основних видів інформаційних систем та обґрунтовано їх поділ на зовнішні (державні, комерційні) та внутрішні (у науковій літературі охарактеризовано лише один компонент інформаційно-аналітичного забезпечення підрозділів правової роботи – автоматизоване робоче місце (АРМ);

- визначено, що основними засобами забезпечення законності в діяльності підрозділів правової роботи ДФС України є: внутрішній та зовнішній контроль; оскарження неправомірних дій або бездіяльності; притягнення до юридичної відповідальності за порушення законодавства;

удосконалено:

- поняття «підрозділи правової роботи» як утвореної спеціальної структурної одиниці, на яку покладено обов'язок щодо правозастосування, неухильного дотримання та запобігання невиконанню вимог законодавства, інших актів ДФС України, а також здійснення правового забезпечення діяльності органів ДФС України;

- види методів та класифікацію форм діяльності підрозділів правової роботи ДФС України відповідно до сучасного стану юридичної діяльності з урахуванням дослідженої в науковій літературі класифікації організаційних форм та методів діяльності підрозділів правової роботи. Автором запропоновано виділити два види методів діяльності підрозділів правової роботи: організаційно-технічні; спеціальні. Форми діяльності підрозділів правової роботи доцільно класифікувати: за впливом на платників податків; за принципом адміністративного підпорядкування; за характером дії; за видами нормотворчої діяльності; за суб'єктом взаємодії;

- систематизацію корупційних ризиків під час здійснення претензійно-позовної роботи в підрозділах правової роботи. Виявлено передумови, що сприяють проявам корупції в підрозділах правової роботи ДФС України та запропоновано перелік заходів, спрямованих на попередження та подолання корупції;

дістали подальшого розвитку:

- пропозиції щодо прийняття єдиного нормативного акта, який би визначав поняття, правовий статус діяльності підрозділів правової роботи ДФС України, з урахуванням наявних наукових досліджень та чинних нормативних актів;

– рекомендації щодо запровадження в системі органів ДФС України єдиної бази даних податкових та митних спорів, судових рішень, міжнародного податкового та митного законодавства та уніфікованого програмного забезпечення з інтегрованими, необхідними для працівників правової роботи документами у сфері податкового та митного права;

– наукові положення, які стосуються узагальнення зарубіжного досвіду організації та координації діяльності працівників юридичних служб фіскальних органів та визначення основних напрямів його запозичення в Україні. Доведено доцільність використання у вітчизняній практиці досвіду та практики діяльності юридичного управління податково-митного департаменту Естонської Республіки, в якому успішно функціонує інтегрована комп'ютерна система, що забезпечує доступ у режимі реального часу до всіх категорій справ (податкові та митні спори), які перебувають на розгляді у судових інстанціях.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес. Сформульовані у дисертаційній роботі теоретичні положення, висновки та пропозиції можуть бути використані у різних сферах діяльності, зокрема у:

– *науково-дослідній роботі* – як підґрунтя для проведення подальших наукових досліджень у сфері адміністративно-правового забезпечення діяльності підрозділів правової роботи ДФС України (акт впровадження від 05.11.2014 року року);

– *навчальному процесі* – при викладанні навчальної дисципліни «Адміністративний процес», для підготовки навчального та науково-методичного забезпечення з цих дисциплін (акт впровадження від 23.06.2017 року);

– *практичній діяльності* – використання одержаних результатів сприятиме розробці ефективного механізму діяльності підрозділів правової роботи ДФС України (акт впровадження від 10.06.2015 року; акт впровадження від 29.11.2016 року; акт впровадження від 20.02.2017 року);

– *у правотворчій діяльності* – при підготовці пропозицій з удосконалення чинного вітчизняного законодавства.

Особистий внесок здобувача. Дисертація виконана здобувачем самостійно. Сформульовані у дисертаційній роботі висновки, пропозиції та рекомендації обґрунтовані здобувачем особисто на підставі власних досліджень автора. У дисертації ідеї та розробки, які належать співавторам, не використовувалися.

Апробація результатів дисертаційного дослідження. Наукові висновки роботи доповідалися на засіданні кафедри адміністративного права і процесу та митної безпеки Університету державної фіскальної служби України та апробовані на міжнародних науково-практичних конференціях: «Адміністративне право і процес: історія, сучасність, перспективи розвитку» (м. Запоріжжя, 21–22 травня 2014 року); «Актуальні питання розвитку держави в умовах сучасного становлення громадянського суспільства в Україні» (м. Харків, 18–19 липня 2014 року); «Проблеми правової реформи та розбудови громадянського суспільства в Україні» (м. Харків, 17–18 жовтня 2014 року); «Правова система України: сучасні тенденції та фактори розвитку» м. Запоріжжя, 27–28 березня 2015 року); «Гуманітарний та

інноваційний ракурс професійної майстерності: пошуки молодих учених»: (м. Одеса, 24 квітня 2015 року); «Проблеми боротьби зі злочинністю в умовах трансформації сучасного суспільства» (м. Ірпінь, 4 листопада 2016 року); «Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності» (м. Одеса, 9 грудня 2016 року); «Право і держава: проблеми розвитку та взаємодії у ХХІ ст.» (м. Запоріжжя, 27–28 січня 2017 року); «Розвиток правового регулювання у Східній Європі: досвід Польщі та України», (Польща, м. Сандомир, 27–28 січня 2017 року); «Законність і правопорядок у сучасному суспільстві » (м. Київ, 10-11 березня 2017 року); «Актуальні питання розвитку та взаємодії публічного та приватного права» (м. Львів, 17–18 березня 2017 року); «Науковий потенціал та перспективи розвитку юридичної науки» (м. Запоріжжя, 17–18 березня 2017 року).

Публікації. Основні теоретичні положення і висновки дисертації відображено у 22 публікаціях. Серед публікацій: 2 навчальні посібники (у співавторстві); 6 наукових статей, що вийшли друком у виданнях, визнаних МОН України фаховими з юридичних наук; 2 наукові статті у міжнародних періодичних виданнях; 12 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях і семінарах.

Структура дисертації. Структура дисертації відображає мету та завдання дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, дев'яти підрозділів, висновків до розділів, загальних висновків, додатків та списку використаних джерел (235 найменувань). Загальний обсяг дисертації становить 290 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, в узагальненому вигляді представлено значення розробки проблеми дослідження, сформульовано мету і завдання роботи, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено дані про їх апробацію та впровадження, а також щодо публікацій, структури й обсягу роботи.

Розділ 1 «Теоретико-правові засади діяльності підрозділів правової роботи Державної фіскальної служби України» складається з трьох підрозділів і присвячений теоретико-методологічному дослідженню діяльності підрозділів правової роботи органів ДФС України.

У *підрозділі 1.1 «Генеza становлення підрозділів правової роботи Державної фіскальної служби України»* здійснено ретроспективний аналіз особливостей і причин утворення підрозділів правової роботи органів Державної фіскальної служби України.

Виокремлено кілька етапів розвитку юридичних підрозділів податкових органів: 1 етап – з 1917 року по 1946 рік – період становлення та формування підрозділів правової роботи податкових органів у структурі Народного комісаріату фінансів; 2 етап – з 1946 року по 1965 рік – період становлення та формування підрозділів правової роботи податкових органів у структурі Міністерства фінансів СРСР; 3 етап – з 1965 року по 1977 рік – формування правової роботи податкових органів у структурі Міністерства фінансів СРСР та під час економічної реформи; 4 етап – з 1977 року по 1990 рік – функціонування підрозділів правової роботи

податкових органів під час функціонування політичного та тоталітарного режиму Радянського Союзу; 5 етап – з 1990 року по 2012 рік – функціонування підрозділів правової роботи в структурі створених податкових органів України.

Виокремлено етапи розвитку юридичних підрозділів митних органів: 1 етап – з 1920 року по 1944 рік – перехід митних органів у підпорядкування Відділення митного контролю при Управлінні Уповноваженого Народного комісаріату зовнішньої торгівлі у складі Ради Народних Комісарів УСРР; 2 етап – з 1944 року по 1961 рік – післявоєнний період – період застою митних органів; 3 етап – з 1961 року по 1991 рік – прийняття Митного тарифу СРСР та Митного кодексу СРСР; підпорядкування правових підрозділів Головному митному управлінню (у 1986 – Головне управління державного митного контролю) у складі Міністерства зовнішньої торгівлі СРСР (у 1986 – Ради Міністрів СРСР); 4 етап – з 1991 року по 2010 рік – функціонування підрозділів правової роботи митних органів незалежної України (1991–1996 – у структурі Державного митного комітету України; 1996 – 2012 – у структурі Державної митної служби).

Формування підрозділів правової роботи Державної фіскальної служби України починається з моменту об'єднання Державної податкової служби та Державної митної служби. Автором виокремлено та проаналізовано такі етапи розвитку підрозділів правової роботи фіскальних органів: 1 етап – з 2012 року по 2014 рік – функціонування підрозділів правової роботи в структурі Міністерства доходів і зборів України; з 2014 року по теперішній час – функціонування підрозділів правової роботи в структурі Державної фіскальної служби України.

У підрозділі 1.2 Сучасний стан нормативно-правового регулювання діяльності підрозділів правової роботи Державної фіскальної служби України» проаналізовано сучасний стан нормативно-правового врегулювання діяльності підрозділів правової роботи.

Наголошено, що підрозділи правової роботи ДФС України керуються у своїй діяльності Конституцією України, Податковим кодексом України (далі – ПК України), Митним кодексом України (далі – МК України), «Загальним положення про юридичну службу міністерства, іншого органу виконавчої влади, державного підприємства, установи та організації», затвердженим Постановою КМУ № 1040 від 26.11.2008 року, цілим рядом наказів ДФС України та іншими нормативними актами.

Зроблено висновок про те, що норми, якими врегульовано в ПК України діяльність підрозділів правової роботи, можна поділити на норми загального та спеціального спрямування.

Відповідно до положень ПК України, до норм загального спрямування віднесено права контролюючих органів, які реалізуються шляхом звернення до суду: підпункт 20.1.30-20.1.40-1 ст. 20 ПК України. До норм спеціального спрямування віднесено права, визначені у пункті 67.2 ст. 67 ПК України, в якому перераховано підстави, за якими підрозділи правової роботи органів ДФС України мають право звернутися до судових органів з метою винесення судового рішення відносно державної реєстрації припинення суб'єкта господарювання.

Аналіз положень МК України вказує на недосконалість норм по врегулюванню діяльності підрозділів правової роботи. МК України не містить окремого розділу, глави або статей якими врегульовано порядок та підстави звернення підрозділів правової роботи ДФС України з питань порушення митного законодавства до судових органів.

Обґрунтовано необхідність прийняти єдиний нормативний акт – «Положення про підрозділи правової роботи органів Державної фіскальної служби України», який би визначав поняття та правовий статус діяльності підрозділів правової роботи ДФС України.

Підрозділ 1.3 «Організаційно-функціональна структура підрозділів правової роботи Державної фіскальної служби України» присвячено аналізу функціональної та організаційної структури підрозділів правової роботи органів ДФС України.

Розглянуто особливості структурної побудови та визначено функціональні обов'язки підрозділів правової роботи на рівні районних ДП (ОДП), територіальних головних управлінь ДФС в областях (податкові та митні підрозділи) та центрального апарату ДФС України.

Запропоновано формувати штатну структуру підрозділу правової роботи залежно від кількості суб'єктів господарювання, які перебувають на обліку в ДП (ОДП), від кількості платників податків, від навантаження за наявності судових справ.

Зазначено, що організаційною структурою підрозділів правової роботи потрібно вважати ієрархічне розташування підрозділів відповідно до їхнього функціонального призначенням, з урахуванням ефективності виконання покладених на них завдань.

Розділ 2 «Правові основи організації діяльності підрозділів правової роботи Державної фіскальної служби України» складається з трьох підрозділів, у яких розглянуто правовий статус підрозділів правової роботи, проаналізовано форми і методи діяльності, досліджено інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності підрозділів правової роботи ДФС України.

У підрозділі 2.1 «Правовий статус підрозділів правової роботи Державної фіскальної служби України» здійснено аналіз юридичної природи правового статусу підрозділів правової роботи, розглянуто підходи до правового та адміністративно-правового статусу працівника підрозділів правової роботи.

Визначено, що адміністративно-правовий статус працівника підрозділів правової роботи органів ДФС України – це організаційно-правова форма, що визначає юридичне становище працівника стосовно інших учасників суспільних та податкових правовідносин, характер і зміст якого прямо залежить від нормативно врегульованих функцій та завдань підрозділу, а також цілей та мети діяльності.

Основними завданнями підрозділів юридичного забезпечення визначено організацію правової роботи, спрямованої на правильне, справедливе застосування, неухильне дотримання норм чинного законодавства і попередження невиконання вимог актів законодавства, інших нормативних документів ДФС, а також її керівниками і працівниками.

Особливістю правового статусу підрозділів правової роботи ДФС є їхня відповідальність. Оскільки, працівники підрозділів правової роботи є державними службовцями, то на них покладено відповідальність за порушення, зловживання, перевищення тощо покладених на них службових повноважень.

Підрозділ 2.2 «Форми і методи діяльності підрозділів правової роботи Державної фіскальної служби України» присвячено аналізу повноважень, дослідженню форм і методів діяльності під час організації претензійно-позовної роботи та правового забезпечення діяльності органів ДФС.

Запропоновано методи діяльності підрозділів правової роботи ДФС України поділити на такі види:

1. Організаційно-технічні методи та засоби правової діяльності: активні: планування, оцінювання та аналіз діяльності, моніторинг, організація виконання рішень, вироблення рішень, контролю, робота з кадрами, координація діяльності працівників підрозділів правової роботи; пасивні: ведення статистичного обліку про кількість судових справ за участю ДФС України, облік актуальних судових справ, виданих довіреностей, ведення обліку документів.

2. Спеціальні методи діяльності підрозділів правової роботи: спонукання, протидії, методика застосування судових доктрин, збирання доказів.

Доведено, що під методами діяльності підрозділів правової роботи ДФС України потрібно розуміти конкретні прийоми та способи організації роботи та функціонування цих підрозділів.

Запропоновано класифікувати форми діяльності підрозділів правової роботи за такими критеріями: за впливом на платників податків, зборів та митних платежів: загальні та індивідуальні; за принципом адміністративного підпорядкування: форми діяльності департаментів; форми діяльності юридичних управлінь: юридичні управління в офісах обслуговування великих платників податків та зборів; головних управлінь ДФС в областях та головного управління ДФС у м. Києві; форми діяльності юридичних відділів (секторів правового забезпечення) на рівні районних ДПІ та ОДПІ; за характером дії: організаційні, технічні, практичні; за видами нормотворчої діяльності: правозастосовна діяльність, правотворча, інтерпретаційна, контрольна-наглядова; за суб'єктом взаємодії: взаємодія з суб'єктами, що наділені владними повноваженнями; взаємодія з суб'єктами, що не наділені владними повноваженнями; взаємодія із засобами масової інформації; взаємодія з громадськістю.

У підрозділі 2.3 «Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності підрозділів правової роботи органів ДФС України» зазначено, що в процесі правової роботи важливе місце належить застосуванню інформаційно-телекомунікаційних систем та комп'ютерних технологій.

Значимість та важливість інформаційно-аналітичного забезпечення пояснюється тим, що підрозділи правової роботи значну частину завдань виконують використовуючи інформаційні системи, аналітичні ресурси, довідникові електронні системи.

Досліджено види інформаційних систем, які у своїй діяльності використовують підрозділи правової роботи, та обґрунтовано їх поділ на зовнішні (державні, комерційні) та внутрішні.

У зв'язку зі створенням ДФС України через об'єднання податкових та митних органів, обґрунтовано думку про доцільність упровадження інформаційного ресурсу «Податкові та митні спори», що дозволить узагальнити адміністративну та судову практику з розгляду і вирішення податкових та митних спорів. Запропоновано доповнити указаний сервіс розділом «Міжнародна та зарубіжна практика» та «Міжнародне законодавство», за допомогою якого працівник підрозділу правової роботи зможе отримати інформацію про міжнародну практику розгляду податкових та митних спорів, подати рекомендації, в тому числі, відповідно до міжнародного законодавства.

Дано пропозицію щодо внесення зміни до Постанови Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2016 року № 606 про затвердження Положення «Про електронну взаємодію державних електронних інформаційних ресурсів», зокрема доповнити перелік пріоритетних державних електронних інформаційних ресурсів для запровадження електронної взаємодії ресурсами, які є відкритими та розпорядником яких є ДФС. Обмін електронними даними з використанням зазначених нами ресурсів дозволив би підвищити якість надання адміністративних послуг під час реєстрації та ліквідації суб'єктів господарювання; постановки на облік платників податків; зміни платником податків системи оподаткування та внесення відповідних змін у його облікову картку; адміністрування митних платежів; застосування методів трансфертного ціноутворення; проходження митних процедур, митного оформлення та контролю та ін.

Розділ 3 «Удосконалення діяльності підрозділів правової роботи державної фіскальної служби України» складається з трьох підрозділів і присвячений вивченню засобів забезпечення законності в діяльності підрозділів правової роботи, дослідженню шляхів подолання корупції серед працівників підрозділів правової роботи, аналізу основних напрямів удосконалення діяльності, на основі позитивного зарубіжного досвіду діяльності аналогічних підрозділів у податкових і митних органах та форм взаємодії підрозділів правової роботи із компетентними представниками іноземних держав, міжнародних організацій.

У підрозділі 3.1 «Засоби забезпечення законності в діяльності підрозділів правової роботи Державної фіскальної служби України» зазначено, що повноцінне та якісне виконання зазначених повноважень неможливе без суворого дотримання та забезпечення законності в діяльності підрозділів правової роботи.

Зазначено, що дотримання законності в діяльності підрозділів правової роботи можливе лише за умови застосування засобів забезпечення законності. Зроблено висновок, що засоби забезпечення законності – це сукупність способів та умов, що сприяють забезпеченню належного виконання службових обов'язків працівниками підрозділів правової роботи ДФС України.

Основними засобами забезпечення законності в діяльності підрозділів правової роботи ДФС України є: внутрішній та зовнішній контроль за діяльністю працівників підрозділів правової роботи; оскарження неправомірних дій або

бездіяльності посадових осіб підрозділів правової роботи; притягнення до юридичної відповідальності (дисциплінарної, адміністративної, кримінальної) за порушення законодавства в діяльності підрозділів правової роботи.

У підрозділі 3.2 «Шляхи подолання корупції серед працівників підрозділів правової роботи Державної фіскальної служби України» обґрунтовано шляхи подолання корупції в підрозділах правової роботи ДФС України, які потрібно здійснювати в трьох площинах: теоретико-правовій, нормативній (законодавчій) та практичній. Проаналізовано поняття «корупція». Визначено основні передумови, що сприяють проявам корупції в підрозділах правової роботи ДФС України.

Узагальнено корупційні ризики під час здійснення претензійно-позовної роботи в підрозділах правової роботи, а саме: навмисне допущення помилок при складанні претензій, та процесуальних документів; участь або відмова від участі у судових засіданнях; розголошення інформації з обмеженим доступом щодо стану розгляду справ у судових інстанціях, наявності претензій зі сторони органів ДФС та можливого використання засобів забезпечення позовних вимог; несвоєчасне внесення інформації про рух справ та стадії їхнього розгляду до АІС «Суди» та АС «Інспектор–2006»; навмисне переведення справ із категорії «високого» та «середнього» пріоритету до категорії справ із «низьким» пріоритетом; неподання або неподання у встановлені строки апеляційних або касаційних скарг; приховування, неподання, підроблення доказів; неправомірне сприяння фізичним або юридичним особам у здійсненні ними господарської діяльності; отримання неправомірної вигоди.

У підрозділі 3.3 «Використання зарубіжного досвіду з метою удосконалення діяльності підрозділів правової роботи» запропоновано виокремити форми взаємодії підрозділів правової роботи ДФС України з податковими і митними службами іноземних держав та міжнародними організаціями.

Проаналізовано передовий і позитивний досвід діяльності юридичних підрозділів податкових і митних служб таких держав: США, країн-членів Європейського Союзу та держав-учасниць СНД.

Аналіз діяльності іноземних юридичних підрозділів дозволив визначити, що у більшості, досліджуваних підрозділів основною функцією є правове забезпечення діяльності органу та представництва інтересів у судових інстанціях. Позитивним та таким, що може бути імплементовано у діяльність органів ДФС України, визначено досвід та практику діяльності юридичного управління податково-митного департаменту Естонської Республіки. В юридичному управлінні податково-митного департаменту створена та успішно працює інтегрована комп'ютерна система. Зазначена система забезпечує доступ у режимі реального часу до всіх категорій справ (податкові та митні спори), які перебувають на розгляді у судових інстанціях.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове розв'язання наукового завдання, яке полягає у формулюванні обґрунтованих рекомендацій щодо наукового визначення сутності, змісту та особливостей адміністративно-правових засад діяльності підрозділів правової

роботи органів ДФС України. На цій основі сформульовано наукові положення, пропозиції та рекомендації, що відповідають вимогам наукової новизни, мають значення для науки і практики. Найбільш важливими є такі висновки:

1. Здійснено аналіз генези формування підрозділів правової роботи ДФС України на основі першоджерел. Першопричинами створення підрозділів правового забезпечення в структурі органу, на який було покладено реалізацію фінансової та податкової політики держави, потрібно вважати збільшення кількості нормативно-правових актів, якими врегульовувалися податкові відносини, і, як наслідок, збільшення навантаження на працівників у зв'язку з їх застосуванням. Виокремлено етапи розвитку юридичних підрозділів податкових та митних органів.

2. Доведено необхідність прийняття єдиного нормативного акта та запропоновано проект положення «Про підрозділи правової роботи органів Державної фіскальної служби України», для визначення поняття, правового статусу діяльності підрозділів правової роботи.

3. Визначено, що підрозділи правової роботи в системі ДФС України – це спеціально створені підрозділи для організації правової роботи всієї фіскальної служби, в структуру якої вони входять, з метою правового забезпечення діяльності ДФС України, на які покладено завдання зі здійснення контролю за дотриманням законів та інших нормативно-правових актів України органами ДФС України.

Аналіз структури підрозділів правової роботи ДФС України надав можливість стверджувати, що на сьогодні не має її нормативного затвердження, що породжує правовий дисонанс у визначенні повноважень, розподілу обов'язків працівників цих підрозділів; не врахований принцип побудови структури – розташування складових елементів з урахуванням ефективної реалізації покладених на них завдань.

Доведено, що латентне недооцінювання значення підрозділів правової роботи в реалізації одного з основних завдань держави – адміністрування податків, зборів, митних платежів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – призводить до втрати легістського підходу наповнення дохідної частини державного бюджету. Адже, підрозділи правової роботи ДФС, проводячи претензійно-позовну роботу, беруть участь у наповненні казни держави.

Квінтесенційним завданням у правовому забезпеченні діяльності ДФС постало затвердження структури підрозділів правової роботи в системі ДФС України. Затвердження єдиної структури дозволить онтологічно гармонізувати та регламентувати діяльність підрозділів правової роботи ДФС України.

4. У статті 19 Конституції України вказано на те, що правовий статус державних інституцій має бути законодавчо визначений. Проте, донині, не має нормативного закріплення правового статусу підрозділів правової роботи ДФС, а отже, це суперечить Конституції України. У зв'язку з цим запропоновано розробити та затвердити єдиний нормативно-правовий акт який би врегулював діяльність підрозділів правової роботи ДФС України.

5. Форми і методи діяльності підрозділів правової роботи ДФС України спрямовані на реалізацію етатистських функцій держави – їх здійснення в межах правового поля. Практичне значення результатів правової роботи в ДФС вказує на необхідність здійснювати її відповідно до сучасних податкових та митних відносин,

ринкових економічних умов, міжнародного стану фінансових показників, відповідати викликам сучасності та тенденціям у майбутньому.

Стандартами організації діяльності підрозділів правової роботи, затвердженими Наказом Міністерства доходів і зборів України від 27 грудня 2013 року, передбачено оцінювання діяльності підрозділів правової роботи на основі методу аналізу діяльності. В основу методу аналізу діяльності закладено принципи оцінювання процесу роботи – вивчення та облік витрат часу на окремі види робіт (процедур), аналіз даних обліку. У зв'язку з цим запропоновано для оцінювання діяльності працівників підрозділів правової роботи застосовувати сучасний метод визначення ефективності працівника, в основу якого покладеного принцип аналізу результату діяльності, а не процесу.

6. Виділено такі переваги та недолік інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності підрозділів правової роботи органів ДФС України. Переваги – у користуванні працівників підрозділів правової роботи органів ДФС України наявна значна кількість інформаційних ресурсів; інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності підрозділів правової роботи ДФС якісно впливає на ефективність виконання функцій цими працівниками. Недолік – у системі органів ДФС України відсутня єдина база даних податкових та митних спорів, судових рішень, база міжнародного податкового законодавства та уніфіковане програмне забезпечення з інтегрованими, необхідними для працівників правової роботи документами у сфері податкового та митного права.

Сформульовано пропозиції щодо внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2016 р. № 606 про затвердження Положення «Про електронну взаємодію державних електронних інформаційних ресурсів», зокрема доповнити перелік пріоритетних державних електронних інформаційних ресурсів, що зменшить час на пошук інформації та отримання її від інших розпорядників та володільців даних.

7. Основними засобами забезпечення законності в діяльності підрозділів правової роботи ДФС України виділено такі: внутрішній та зовнішній контроль за діяльністю працівників підрозділів правової роботи; оскарження неправомірних дій або бездіяльності посадових осіб підрозділів правової роботи; притягнення до юридичної відповідальності (дисциплінарної, адміністративної, кримінальної) за порушення законодавства в діяльності підрозділів правової роботи.

8. Для вирішення питання ефективного подолання корупції в підрозділах правової роботи ДФС України запропоновано легалізувати та реалізувати заходи, спрямовані на попередження корупції.

9. На підставі аналізу зарубіжного досвіду організації та координації діяльності працівників юридичних служб фіскальних органів та з метою удосконалення діяльності підрозділів правової роботи ДФС України запропоновано імплементувати практику діяльності юридичного управління податково-митного департаменту Естонської Республіки, що стосується інтегрованої комп'ютерної системи забезпечення доступу в режимі реального часу до всіх категорій справ ДФС України, які перебувають на розгляді у судових інстанціях, що надасть можливість

уникнути навмисного перешкоджання здійснення правосуддя, підтасування матеріалів справи, відслідковування реального ходу справи.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Навчальні посібники

1. Аніщенко Т.С., Берлач Ю.А., Мороз С.С. [та ін.] Дисциплінарно-деліктне право України: навч. посіб. / за заг. ред.: Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова. Київ: Ін Юре, 2016. 464 с. (у співавторстві). *Особистий внесок здобувача: висвітлення особливостей порядку притягнення до дисциплінарної відповідальності працівників податкових інспекцій Державної фіскальної служби України за результатами службового розслідування.*

2. Армаш Н.О., Берлач Ю.А., Мороз С.С. [та ін.] Заохочення у службовому праві: навч. посіб. / за заг. ред.: Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова. Київ: Ін Юре, 2017. 360 с. (у співавторстві). *Особистий внесок здобувача: висвітлення особливостей порядку формування та розподілу коштів фонду преміювання; характеристика умов застосування заохочень до працівників Державної фіскальної служби України.*

Статті у вітчизняних наукових фахових виданнях та міжнародних наукових виданнях

3. Мороз С.С. Шляхи протидії корупції в підрозділах правової роботи Державної фіскальної служби України. *Підприємництво, господарство і право*. 2014. № 8 (224). С. 60–63. *Особистий внесок здобувача: оцінка стану та наявності корупційних ризиків серед працівників підрозділів правової роботи; розробка пропозицій із застосування методів протидії корупції.*

4. Мороз С.С. Шляхи подолання корупції в підрозділах правової роботи Державної фіскальної служби України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Випуск 5. Том 2. С. 197–201.

5. Мороз С.С. Методи діяльності підрозділів правової роботи Державної фіскальної служби України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Випуск 34. Том 2. С. 118–123.

6. Мороз С.С. Особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності підрозділів правової роботи органів ДФС України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Випуск 5. С. 185–190.

7. Мороз С.С. Ретроспектива розвитку подразделений правовой работы в органах финансового контроля в сфере налогообложения в период с 1917 по 1922 годы. *Право и политика*. 2016. № 2. С. 159–164.

8. Мороз С.С. Місце та роль підрозділів правової роботи в системі органів Державної фіскальної служби України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 1 (251). С. 138–143.

9. Мороз С.С. Форми міжнародного співробітництва органів ДФС України за участю підрозділів правової роботи. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 1. Том 1. С. 90–93.

10. Мороз С.С. Формы деятельности подразделений правовой работы Государственной фискальной службы Украины. *LegesiViata*. 2017. № 4 (304). С. 97–100.

Наукові статті та тези доповідей на конференціях

11. Мороз С.С. Современное положение юридических служб фискальных органов Украины (на примере органов доходов и сборов Украины). *Административное право и процесс: история, современность, перспективы развития: тезисы докладов межд. дист. науч.–практ. конф.* (г. Запорожье, 21–22 мая 2014 г.). Запорожье. 2014. С. 207–209.

12. Мороз С.С. Аналіз сучасного стану запобігання та протидії корупції серед працівників підрозділів правової роботи Державної фіскальної служби України. *Актуальні питання розвитку держави в умовах сучасного становлення громадянського суспільства в Україні: матеріали міжн. наук. – практ. конф.*, (м. Харків, 18–19 липня 2014 р.). Харків: ГО «Асоціація аспірантів – юристів», 2014. С. 38–40.

13. Мороз С.С. Місце підрозділів правової роботи в співробітництві Державної фіскальної служби України з податковими і митними службами іноземних держав, міжнародними організаціями. *Проблеми правової реформи та розбудови громадянського суспільства в Україні: матеріали міжн. наук.– практ. конф.*, (м. Харків, 17–18 жовтня 2014 р.). Харків: ГО «Асоціація аспірантів – юристів», 2014. С. 52–54.

14. Мороз С.С. Місце департаменту правової роботи в концепції реформування Державної фіскальної служби України. *Правова система України: сучасні тенденції та фактори розвитку: матеріали міжн. наук. – практ. конф.*, (м. Запоріжжя, 27–28 березня 2015 р.). Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2015. С. 101–102.

15. Мороз С.С. Особливості правового регулювання діяльності підрозділів правової роботи Державної фіскальної служби України та шляхи їх удосконалення. *Гуманітарний та інноваційний ракурс професійної майстерності: пошуки молодих учених: матеріали I міжн. наук. – практ. конф.*, студ., аспірантів та молодих учених, (м. Одеса, 24 квітня 2015 р.): у 3 частинах. Одеса: Міжнародний гуманітарний університет, 2015. Частина I. С.101–103.

16. Мороз С.С., Литвин Н.А. Значення підрозділів правової роботи Державної фіскальної служби України в системі заходів протидії злочинів у сфері економіки та господарювання. *Проблеми боротьби зі злочинністю в умовах трансформації сучасного суспільства: матеріали міжн. наук. – практ. конф.*, (м. Ірпінь, 4 листопада 2016 р.). Вінниця: ТОВ «Нілан – ЛТД», 2016. С. 91–94. *Особистий внесок здобувача: характеристика заходів, що застосовуються підрозділами правової роботи органів Державної фіскальної служби України для протидії злочинів у сфері економіки та господарювання.*

17. Мороз С.С. Взаємодія підрозділів правової роботи та податкової міліції ДФС України під час протидії незаконному відшкодуванню ПДВ. *Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової*

діяльності: матеріали міжн. наук. – практ. конф., (м. Одеса, 9 грудня 2016 р.). Одеса: Міжнародний гуманітарний університет, 2016. С. 52–56.

18. Мороз С.С. Участь підрозділів правової роботи Державної фіскальної служби України у нормотворчій діяльності. *Право і держава: проблеми розвитку та взаємодії у XXI ст.*: тези доповідей міжн. наук. – практ. конф., (м. Запоріжжя, 27–28 січня 2017 р.). Запоріжжя: ЗНУ, 2017. С. 128–131.

19. Мороз С.С. Участь підрозділів правової роботи Державної фіскальної служби України у міжнародній взаємодії. *International Scientific-Practical Conference Development of legal regulation in East Europe: experience of Poland and Ukraine: Conference Proceedings: The International Scientific and Practical conference (Sandomierz, 27-28 January 2017)*. Sandomierz (Poland). 2017. С. 150–153.

20. Мороз С.С. Законність в діяльності підрозділів правової роботи органів ДФС України. Законність і правопорядок у сучасному суспільстві: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (м. Київ, 10–11 березня 2017 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2017. С. 69–72.

21. Мороз С.С. Супроводження резонансних справ підрозділами правової роботи органів ДФС України. *Актуальні питання розвитку та взаємодії публічного та приватного права*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (м. Львів, 17–18 березня 2017 р.). Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2017. С. 75–78.

22. Мороз С.С. Особливості професійної підготовки працівників підрозділів правової роботи органів ДФС України. *Науковий потенціал та перспективи розвитку юридичної науки*: матеріали міжнар. наук. – практ. конф., (м. Запоріжжя, 17–18 березня 2017 р.). Запоріжжя : ЗНУ, 2017. С. 65-67.

АНОТАЦІЯ

Мороз С.С. Адміністративно-правові засади діяльності підрозділів правової роботи Державної фіскальної служби України. – *На правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Університет державної фіскальної служби України, Ірпінь, 2017. Дисертація присвячена адміністративно-правовим засадам діяльності підрозділів правової роботи фіскальних органів.

На підставі аналізу науково-теоретичної літератури, чинного законодавства України та практики його застосування визначено поняття «підрозділ правової роботи», «адміністративно-правовий статус підрозділів правової роботи», «корупційні ризики в діяльності підрозділу правової роботи». Проведено ретроспективний аналіз особливостей і проблем утворення підрозділів правової роботи органів державної фіскальної служби України.

Розглянуто особливості структурної побудови та визначено функціональні обов'язки підрозділів правової роботи на рівні районних ДПІ (ОДП), територіальних Головних управлінь ДФС в областях (податкові та митні підрозділи) та центрального апарату ДФС України.

Проаналізовано засоби забезпечення законності в діяльності підрозділів правової роботи, досліджено шляхи подолання корупції серед працівників підрозділів правової роботи.

Для вирішення питання ефективного подолання корупції в підрозділах правової роботи ДФС України запропоновано легалізувати та реалізувати заходи, спрямовані на попередження корупції. Здійснено аналіз міжнародного досвіду організації та координації діяльності працівників юридичних служб фіскальних органів та запропоновано імплементувати практику діяльності юридичного управління податково-митного департаменту Естонської Республіки в діяльність ДФС України.

Ключові слова: органи ДФС України, підрозділи правової роботи, претензійно-позовна робота, правове забезпечення, законність, контроль, інформаційно-аналітичне забезпечення, міжнародна взаємодія.

АННОТАЦИЯ

Мороз С.С. Административно-правовые основы деятельности подразделений правовой работы Государственной фискальной службы Украины. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право, информационное право. – Университет государственной фискальной службы Украины, Ирпень, 2017.

Диссертация посвящена административно-правовым основам деятельности подразделений правовой работы фискальных органов. На основании анализа научно-теоретической литературы, действующего законодательства Украины и практики его применения определено понятие «подразделение правовой работы», «административно-правовой статус работника подразделения правовой работы», «коррупционные риски в деятельности подразделения правовой работы». Проведен ретроспективный анализ особенностей и проблем образования подразделений правовой работы органов государственной фискальной службы Украины.

В работе исследованы вопросы анализа юридической природы правового статуса подразделений правовой работы, рассмотрены подходы к правовому и административно-правовому статусу работника подразделений правовой работы. Проанализированы средства обеспечения законности в деятельности подразделений правовой работы, исследованы пути преодоления коррупции среди работников подразделений правовой работы. Проведен анализ основных направлений совершенствования деятельности на основе положительного зарубежного опыта деятельности аналогичных подразделений в налоговых (фискальных) и таможенных органах и форм взаимодействия подразделений правовой работы с компетентными представителями иностранных государств, международных организаций.

Рассмотрены особенности структурного построения и определены функциональные обязанности подразделений правовой работы на уровне районных ГНИ (ОГНИ), территориальных Главных управлений ГФС в областях (налоговые и таможенные подразделения) и центрального аппарата ГФС Украины.

Обоснована необходимость принятия единого нормативного акта – «Положение о подразделениях правовой работы органов Государственной фискальной службы Украины», который бы определял понятие, правовой статус, задачи, функции, принципы деятельности подразделений правовой работы ГФС Украины.

Проанализированы средства обеспечения законности в деятельности подразделений правовой работы, исследованы пути преодоления коррупции среди работников подразделений правовой работы. Проведен анализ основных направлений совершенствования деятельности на основе положительного зарубежного опыта деятельности аналогичных подразделений в налоговых (фискальных) и таможенных органах и форм взаимодействия подразделений правовой работы с компетентными представителями иностранных государств, международных организаций.

Для решения вопроса эффективного преодоления коррупции в подразделениях правовой работы ГФС Украины предложено легализовать и реализовать меры, направленные на предупреждение коррупции. Сделан анализ международного опыта организации и координации деятельности работников юридических служб фискальных органов и предложены положения для имплементации в практику деятельности юридического управления налогово-таможенного департамента Эстонской Республики в деятельность ГФС Украины.

Ключевые слова: органы ГФС Украины, подразделения правовой работы, претензионно-исковая работа, правовое обеспечение, законность, контроль, информационно-аналитическое обеспечение, международное взаимодействие.

ANNOTATION

Moroz S.S. Administrative and legal basis for the activity of legal work subdivisions of the State Fiscal Service of Ukraine. – *As manuscript.*

Thesis for the degree of Candidate of Sciences in specialty 12.00.07 - administrative law and process; finance law; information law. - University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, 2017.

The thesis is devoted to the administrative and legal basis for the activity of legal work subdivisions of the fiscal authorities. Based on the analysis of scientific and theoretical literature, the existing legislation of Ukraine and practice of its application, the concepts of «a legal work subdivision», «administrative and legal status of an employee of the legal work subdivision», «corruption risks in the activity of a legal work subdivision» have been defined. A retrospective analysis of particularities and problems underlying the formation of legal work subdivisions of the State Fiscal Service of Ukraine has been conducted.

The paper considers issues related to the analysis of a legal nature in the activities of the legal work subdivisions and explores approaches to combat corruption among employees of legal work subdivisions. An analysis of the main areas in improving the activities of the legal work subdivisions on the basis of a positive international experience of similar units in the tax (fiscal) and customs authorities as well as of the forms of

interaction between the legal work subdivisions and competent representatives of foreign states and international organizations has been conducted.

The particularities in structural construction have been examined and functional responsibilities of legal work subdivisions at the level of district GFI (UGFI), local Main SFS offices in regions (tax and customs subdivisions) and the central office of SFS Ukraine defined.

The necessity of adopting a single regulation – «Enactment for the legal work subdivisions of the State Fiscal Service of Ukraine» has been substantiated which would define the concept, legal status, tasks, functions and principles in the activity of legal work subdivisions of the SFS of Ukraine.

Keywords: *authorities of the SFS of Ukraine, legal work subdivisions, claims work, legal support, legality, control, information and analytical support, international engagement.*

Підписано до друку 30.01.2017 р.

Формат 60x90/16

Папір офсетний. Друк офсетний.

Друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим.

Зам. № 1

Друк ФОП «Бєлобрюхов Дмитро Вікторович»
04208, м. Київ, проспект Правди, 68